

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2023. № 12.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.12.16>

УДК 353:332.142

I. М. Микитась,

*аспірант кафедри публічної політики, Навчально-науковий інститут
«Інститут державного управління» Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна, м. Харків*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-2074-2780>

СКЛАДОВІ РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

I. Mykytas,

*Postgraduate student of the Department of Public Policy, Educational and Scientific
Institute “Institute of Public Administration” of Kharkiv
National University named after V.N. Karazin, Kharkiv*

COMPONENTS OF REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT IN MODERN CONDITIONS

У статті розглянуто складові регіонального економічного розвитку у сучасних умовах. Дослідження доводить, що конкурентоспроможність залишається основним чинником підвищення економічної ефективності, але у сучасних умовах починає набувати принципово нового значення. Замість визначення конкурентоспроможності регіонів виключно як конкуренції за боротьбу показників за перше місце, доцільніше на шляху до досягнення кращих показників використовувати співпрацю, партнерство, спільне користування

ресурсами та заснування стратегічних альянсів організацій. Серед інших складових регіонального економічного розвитку обґрунтовані наступні: конкурентоспроможність, територіальний розвиток регіону, кластеризація регіону, підприємницька спроможність населення у регіоні, сталість регіонального економічного розвитку, географічний масштаб регіону.

Окремо зазначено, що наявність у регіональній економіці наукових та технологічних парків сприяють регіональній конкурентоспроможності за умови активного їх використання з метою стимулювання економічного розвитку регіону.

The article examines the components of regional economic development in the current environment. The study proves that competitiveness remains the main factor in improving economic efficiency and in modern conditions begins to acquire a fundamentally new meaning. Instead of defining the competitiveness of regions solely as a competition for the first place, it is more appropriate to use cooperation, partnership, resource sharing and the establishment of strategic alliances of organizations on the way to achieving better performance. Among other components of regional economic development, the following are substantiated: Competitiveness, territorial development of the region, clustering of the region, entrepreneurial capacity of the population in the region, sustainability of regional economic development, and geographical scale of the region.

The author emphasizes that the presence of science and technology parks in the regional economy and business practices of agglomeration contribute to regional competitiveness, provided that they are actively used to stimulate the economic development of the region.

Among the main components of regional economic development, the author notes:

- 1. The competitiveness of the region, which arises in connection with sustainable development and has a new meaning, namely, cooperation, partnership, establishment of strategic alliances of regions and sharing of resources, so that regions achieve higher rates of economic development;*

2. Territorial development of the region, which includes a combination of factors such as modern public policy of the region, population growth, and improvement of life in the region;

3. Clustering of the region - the availability of technology dissemination tools in the region (science and technology parks, agglomeration business practices, expert and information centers) and their active use helps to stimulate economic development in the region;

4. Entrepreneurial capacity of the population in the region;

5. Sustainability of regional economic development, which is characterized by the quality of life of the population in the region;

6. Geographical scale of the region, which consists in economic ties not only within the region, but also outside it.

The results of the author's previous research on defining the essence of sustainable economic development and existing research on identifying the main components of regional economic development form the basis for developing modern practices of strategic management of regional economic development, which will be the subject of further research. d that these factors are equally important for sustainability.

Ключові слова: регіональний економічний розвиток, економічний розвиток в регіонах, складові регіонального економічного розвитку, конкурентоспроможність регіону, економічна ефективність регіону, підприємницька спроможність регіону.

Keywords: regional economic development, economic development in regions, components of regional economic development, competitiveness of the region, economic efficiency of the region, entrepreneurial capacity of the region.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Необхідність у поглибленому вивченні складових регіонального економічного розвитку неможливо перебільшити, оскільки сучасна економіка

регіонів дедалі більше залежить від низки факторів, які необхідно розуміти задля покращення економіки регіонів. Наприклад, інформаційні технології швидко проникають в усі сфери як національної так і місцевої економіки, допомагаючи створювати нові продукти та інтегрувати ринки, у зв'язку з цим регіональна економіка вимагає нових навичок і стратегій від органів публічної влади.

Органи публічної влади, які не реагують на ці зміни, ризикують втратити позиції на ринку, існуючі галузі та нові можливості економічного розвитку регіонів.

З огляду на вищевикладене, необхідно визначити складові регіонального економічного розвитку в сучасних умовах, оскільки традиційна теорія не може передбачити вплив сучасних тенденцій на формування регіональної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання складових регіонального економічного розвитку, поруч з іншими питаннями, досліджували наступні науковці: Аверкина М., Бобровська О., Гладинець Н., Гоблик В., Дзямулич М., Жовнірчик Я., Іванов С., Каленюк І, Кіш Г., Кривенко К., Мельник А, Нечипоренко О., Семенов В., Тесленко Т., Хаустова В.

Однак сучасні тенденції зміни вектору розвитку регіональної економіки змушують науковців постійно оновлювати дослідження, оскільки сучасні реалії не дають можливості визначити «стабільні» складові сталого регіонального економічного розвитку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). З огляду на зазначену проблематику, статтю написано з метою визначення складових регіонального економічного розвитку в сучасних умовах. Розуміння складових регіонального економічного розвитку надасть змогу органам публічної влади ефективно будувати сучасну регіональну економічну політику.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Модель *послідовного економічного розвитку* є прикладом підходу теорії внутрішнього зростання, що приписує економічний розвиток змінам, що відбуваються в регіоні, через процеси застосування нових технологій до місцевих ресурсів або зростання купівельної спроможності. *Теорія бази*

експорту розглядає регіональний розвиток як результат розширення експорту в інші регіони, при цьому дохід, отриманий від експорту, стимулює зростання, включаючи економічний розвиток. Важлива концепція в *теорії внутрішнього зростання* полягає в тому, що коли відбувається зростання і розвивається торгівля, залучаючи більшу кількість виробників, з'являються певні конкурентні переваги, оскільки одні виробники стають більш ефективними, ніж інші, або їх розташування стає більш вигідним, ніж у інших. Більш конкурентоспроможні виробники можуть продавати свою продукцію ширше, маючи таким чином можливість збільшити своє виробництво за рахунок застосування нових технологій і зниження середньої вартості свого продукту завдяки досягненню ефекту масштабу. [13, с. 150]

Підходи внутрішнього зростання стосовно регіонального розвитку зосереджується на локальному застосуванні технологій для еволюції регіону з плином часу, що проходить через послідовні фази торгівлі від сільськогосподарських товарів до промислових товарів, а потім до зростання сфери послуг та інформаційної економіки. *Теорія експортної бази регіонального розвитку* наголошує на необхідності іноземних інвестицій та/або зовнішній експлуатації. З появою регіональної спеціалізації, дохід, отриманий від експорту, є стимулом для зростання. [13, с.153]

Однак нова *теорія спеціалізації та торгівлі* наголошує на переважній ролі функціонального регіону, а не нації. Тут спеціалізація на місці та регіональне зростання організовані як залежні від технології та ефекту масштабу разом із впливом стійких регіональних характеристик. Вони вказують на те, що до 1980-х років порівняльні переваги в основному впливали з моделей, заснованих на ресурсах, але з того часу революційні зміни в міжнародній економіці засвідчили, що економічна спеціалізація значною мірою залежить від зростання прибутків і що відмінності в ресурсах (факторі інтенсивності) пояснюють лише частину торгового потоку та розташування виробництва. [13, с.157]

«Відповідно до нової теорії торгівлі з її моделями, заснованими на масштабах, недосконала конкуренція та віддача, що зростає є поширеними рисами сучасних промислово розвинутих економік. Основним поясненням цього

є зростання прибутку, тому торгівля розвивається, оскільки існують переваги спеціалізації також серед економік і регіонів, які дуже схожі одна на одну щодо забезпеченості ресурсами. Якщо спеціалізація та торгівля обумовлені масштабом, а не порівняльною перевагою, прибутки від торгівлі, що виникають через витрати виробництва, падають зі збільшенням масштабу виробництва». [7, с.20]

Відповідно до нової теорії торгівлі внутрішній ринковий потенціал цільового регіону є головним внутрішнім ринком, який, разом зі збільшенням віддачі від масштабу, може викликати процеси ендегенного зростання (або спаду); таким чином, механізми, засновані на ресурсах і на основі масштабу, поєднуються в динамічному взаємозалежному процесі розвитку. [6, с.80]

Отже, розмір регіонального ринку (внутрішнього) стає важливим, а також розширює ринковий потенціал, і коли регіон має і те, й інше, його конкурентна перевага зростає, зі збільшенням можливостей регіону розвивати широкий спектр галузей промисловості, багато з яких експортуватимуть свої продукти в інші регіони.

Існують ще важливі відмінності в тому, як регіональний розвиток можна розглядати з точки зору порівняльної переваги порівняно з конкурентною перевагою.

В. Гоблик у своїх дослідженнях доходить висновку, що найважливішим фактором підтримки економічного розвитку є зосередження на конкурентоспроможності, яка буде єдиною найважливішою проблемою, з якою зіткнуться організації в майбутньому. [3, с.18] Необхідно зазначити фактори, що складають саме явище конкурентоспроможності. До них належать: відносна сила основних компетенцій і навичок, підприємливість, лідерство, інновації, якість управління, стаке використання ресурсів і маркетингова розвідка. Це також передбачає прогнозування, щоб зрозуміти загрози та ризики, а також передбачити та розвивати потенційні нові ринки, що можуть бути створені внаслідок капіталізації факторів, що дають регіону його конкурентну перевагу.

Конкурентоспроможність зараз розглядається як ключовий елемент регіонального розвитку і є центральним напрямом багатьох стратегій і планів

розвитку економіки в регіонах. Це вбудовано в економіку як попиту, так і пропозиції. Ринки прагнуть забезпечити доступність продуктів і послуг для споживачів і виробників за найбільш конкурентними цінами. Ціна продуктів і послуг визначається доступністю та ціною ресурсів, ефективністю та дієвістю інфраструктури, технологій, навичок і капіталу, що використовуються для їх виробництва. Проте, якщо регіональний економічний розвиток головним чином стурбований конкурентоспроможністю «вартості» факторів виробництва та максимізацією прибутків для створення сприятливого середовища для інвестицій або конкуренції за торгівлю, регіональна економіка може розвиватися нестійкими шляхами розвитку з небажаними соціальними та економічними наслідками. Тому існує потреба переосмислити зв'язок між конкурентоспроможністю та сталим розвитком. [3, с. 20]

Для багатьох регіонів і для багатьох підприємств це означатиме значну зміну парадигми від конкурентоспроможності, яка розглядається виключно як конкуренція в боротьбі за перше місце. Конкурентоспроможність у глобальній економіці починає набувати нового значення, оскільки організації, регіони та країни усвідомлюють додану вартість конкуренції через співпрацю, стратегічні альянси, партнерство та спільне використання ресурсів. Це новий вимір конкурентоспроможності, сенсом існування якого є сталий розвиток. Цей новий вимір як для бізнесу, так і для територіальних стратегій розвитку представляє серйозну проблему для регіонів, щоб розробити більш сталі шляхи розвитку в новій глобальній економіці.

Хоча значний наголос зараз робиться на конкурентоспроможності як напрямі економічної стратегії бізнесу та регіонального розвитку, слід визнати, що це не єдиний фактор, який сприяє територіальному економічному розвитку. Територіальний розвиток може бути досягнутий завдяки поєднанню багатьох факторів, включаючи покращене лідерство, відповідну публічну політику, інновації, зростання населення та імпортозаміщення. Проте конкурентоспроможність залишається основним чинником підвищення економічної ефективності, хоча вона і повинна охоплювати вищезазначені елементи.

Іванов С. В., Кіш Г. В., Жовнірчик Я. Ф. та інші науковці зазначили, що ключовими поняттями, що впливають із сучасної літератури про регіональний економічний розвиток, які є особливо важливими та які впроваджуються в дедалі важливішу дискусію про інституції та ендегенне регіональне зростання та розвиток, є: структурна агломерація; регіональні інноваційні системи; інституційна спроможність; організаційна влада та контроль; сегментація підприємств; соціальний капітал. [6, 8, 5]

Теоретичні та операційні підходи до сучасного регіонального економічного розвитку можна диференціювати відповідно до однієї із наступних трьох точок зору.

Перша точка зору наголошує на тому, що регіональна економічна конкуренція відбувається через бізнес-фірми в регіоні або через національну політику та програми, а не через мобілізацію всіх атрибутів самого регіону. Успішні регіональні економіки визнаються острівцями стійкого локального накопичення, заснованого на вищій місцевій продуктивності. Конкурентоспроможний регіональний економічний розвиток є результатом існування критичної маси вільного ринку та інституцій, що діють поруч як раціональні актори зі стандартними правилами. [11, с. 200]

Найефективніші регіони, ймовірно, матимуть концентрацію високотехнологічних фірм та галузей, що базуються на знаннях, і креативного людського капіталу. Тут галузеві політики щодо розповсюдження технологій, наукові та технологічні парки, університети, бізнес-практики агломерації, такі феномени як кластеризація та створення мереж, а також ефективна інституційна присутність, включаючи такі суб'єкти, як експертні та інформаційні центри, є структурними інструментами, за допомогою яких підприємства та установи сприяють регіональній економічній конкурентоспроможності.

Наявність цих структур і процесів вважається важливою для стимулювання або каталізації економічного розвитку.

Відповідно до другої точки зору рушійні сили регіонального економічного розвитку залежать від складних процесів інтеграції, зумовлених дещо «м'якшими» процесами, пов'язаними з динамікою «регіонального середовища»,

що включає соціальний капітал, довіру, регіони лояльності та навчання, відносини органів публічної влади та контролю в організаціях, організаційну культуру, норми та правила.

Цей підхід стверджує, що цінності організаційного менеджменту, культурні проблеми та норми, що існують у місцевих установах, можуть визначати ступінь мобілізації ендегенних ресурсів регіону завдяки місцевим діям. Існує наголос на понятті «регіон навчання», в якому співпраця створює «інституційну щільність» і підтримує процес розвитку. [10, с. 340]

Відповідно до третьої точки зору стверджується, що регіони не є ані зменшеними версіями національних економік, ані простими агрегаціями конкурентних фірм; вони також не є лише результатом інституційного прийняття рішень. Регіони радше конкурують один з одним на основі широкого та повного діапазону своїх ендегенних економічних, соціальних, природних, історичних, культурних і людських атрибутів. Таким чином, ключовим питанням стає «підприємницька спроможність» людського капіталу регіону «перетворювати творчі ідеї на результати, використовуючи навички регіону щодо визначення ринку, оцінки ризиків, наполегливості, доступу до фінансування розвитку, бізнес-планування тощо». [10, с.335] Це всюдисущі, але приховані здібності, що можна активувати в регіональному масштабі шляхом сприяння коаліціям і об'єднанню ресурсів для створення конвергентних регіональних напрямків.

Можна зробити висновок, що створення бізнесу не є культурою підприємства. Швидше, «культура» – це те, що об'єднує людей, щоб створювати, відтворювати, формувати та розширювати коаліції, які прагнуть використати бізнес-можливості. Це не вибір переможців і субсидування їх. Йдеться про створення форумів, де потенційні учасники коаліції (сектор малих підприємств, корпоративний сектор, публічний сектор та місцеві громади) могли б зустрічатися та генерувати ідеї». [9, с. 113]

Взагалі, сучасна глобальна економіка дедалі більше залежить від фінансових та інформаційних ринків, які підтримують виробничі процеси, об'єднані в мережу в різних частинах світу. Багатонаціональні корпорації відіграють роль, що домінує в організації синхронізованих виробничих систем,

що охоплюють численні регіони світу та мають конкурентні переваги у виробництві та розподілі товарів і послуг. Інформаційні технології продовжують швидко проникати в усі сфери національної та місцевої економіки, допомагаючи створювати нові продукти та інтегрувати ринки. Разом з тим, виробничі системи вимагають нових навичок і стратегій, щоб впоратися з різко прискореними змінами, спричиненими глобалізацією. Таким чином, новий виклик для регіонів в реалізації стратегії їхнього розвитку полягає в тому, щоб «мислити глобально, діючи локально». [7, с.10]

Ці зміни в характері виробництва, торгівлі, інформації та зайнятості, що впливають на організації та регіони представляють серйозні проблеми щодо того, як вони можуть підтримувати та покращувати свою конкурентоспроможність. Конкурентоспроможність має дедалі суттєвіший вплив на рішення щодо розміщення інвестицій, і поточний етап глобальної реструктуризації та конкурентоспроможності спираючись на чотири важливі аспекти регіонального економічного розвитку:

Географічний масштаб. Традиційно, юрисдикції регіональних органів публічної влади були тим географічним масштабом, на якому зосереджувалася стратегія регіонального економічного розвитку. Необхідно зазначити, що сьогодні увага зміщується більше в бік регіонів, що охоплюють кілька юрисдикцій, і на розуміння того, як працюють галузі, розташовані в регіоні, щодо їхніх міжгалузевих і міжорганізаційних зв'язків, що охоплюють не лише весь регіон, але й зв'язки за його межами.

Складність зв'язків. Стратегії розвитку, як правило, були зосереджені насамперед на рівні галузевих секторів, але такі стратегії не визнають важливості міжорганізаційних залежностей, що існують між галузями та компаніями в різних галузях та регіонах, особливо в контексті здійснення транснаціональних операцій, стратегічних зв'язків та союзів, що розвиваються між організаціями в глобальному виробничому процесі.

Вхідні фактори. Змінюються види та розміщення вхідних факторів, вирішальних для формування, розширення та залучення різних суб'єктів в економіку регіону. Історично, матеріальні витрати, праця, земля та податки

визнавалися факторами, що сприяють порівняльній перевазі, але тепер увага зосереджена на конкурентній перевазі, що робить більший акцент на факторах доданої вартості, пов'язаних з ефективністю, застосуванням технологій, покращенням навичок та лідерством.

Сталість. Регіональні показники більше не розглядаються як суто економічні результати. Громади не мають великої користі, якщо економічний розвиток не покращує якість життя населення, не підтримує безпечні та приємні умови життя, не усуває соціальну нерівність у громадах. Глобалізація вносить серйозні зміни в потік інформації та системи управління, а парадигма сталого розвитку, – інтеграція проблем економічної життєздатності, соціальної справедливості та згуртованості, а також екологічно сталого розвитку, – все частіше приймається як основний принцип стратегій регіонального розвитку та практики планування.

Органи публічної влади мають менше контролю та впливу на соціально-економічний розвиток та прийняття інвестиційних рішень, і тому їм потрібно навчитися сприяти та керувати процесами економічного розвитку, що відповідають глобальним силам, формують зміни та моделі інвестицій і виробництва. Цю ситуацію важко прийняти, тим, хто переходить від централізованого планування до більш ринково орієнтованої економіки. Місцеві громади також вимагають розширення повноважень, змушуючи органи публічної влади делегувати та виконувати свої державні обов'язки більш консультативним та ефективним способом. З'являються нові партнерства між органами публічної влади, бізнесом і громадами для виконання багатьох функцій і обов'язків, які традиційно виконували органи публічної влади.

Ці тенденції є парадоксом для органів публічної влади. З одного боку, їм потрібно формувати публічну політику та здійснювати інвестиції в послуги та інфраструктуру, щоб сприяти зростанню конкурентоспроможності в глобальному контексті, а з іншого боку, їм потрібно надати громадам і бізнесу можливість мобілізувати ресурси для забезпечення та управління більшою частиною інфраструктури та послуг, необхідних для підтримки сталого економічного розвитку. Через це з'являється необхідність трансформації

процесів і системи державного управління, що існувала протягом дуже тривалого часу, створюючи складні виклики для лідерства та необхідність упровадження нових управлінських структур.

Фактори, що обговорювалися вище, суттєво змінюють спосіб розвитку регіональної промисловості. Органи публічної влади, що не реагують на ці зміни, ризикують втратити позиції на ринку, наявні галузі та нові можливості економічного розвитку. Таке положення речей не має великої різниці ані для глобальних корпорацій, ані для фінансових ринків, де розташовані певні галузі та підприємства, за умови, що вони мають спроможність надавати послуги, товари та продукти своєчасно, ефективно та рентабельно, беручи до уваги прийнятний ризик. Таким чином, для стратегії регіонального економічного розвитку, важливо враховувати глобальний контекст регіону та розробляти місцеві дії, що сприятимуть інтеграції у світову економіку.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

За результатами дослідження автором зазначені основні складові регіонального економічного розвитку в сучасних умовах, а саме:

1. Конкурентоспроможність регіону, що постає у зв'язку зі сталим розвитком та полягає у новому значенні, а саме у співпраці, партнерстві, заснуванні стратегічних альянсів регіонів та спільному використанні ресурсів. За допомогою цього регіони достають вищих показників економічного розвитку;
2. Територіальний розвиток регіону, що включає поєднання таких факторів як: сучасна публічна політика регіону, зростання чисельності населення та покращення життя в регіоні;
3. Кластеризація регіону, а саме наявність у регіоні інструментів розповсюдження технологій (наукові та технологічні парки, бізнес-практики агломерації, експертні та інформаційні центри) та активне їх використання, сприяє стимулюванню економічного розвитку регіону;
4. Підприємницька спроможність населення у регіоні, що характеризується наявністю бізнес-ідей та можливістю їх втілити у конкретному регіоні;

5. Сталість регіонального економічного розвитку, що характеризується якістю життя населення у відповідному регіоні;
6. Географічний масштаб регіону, що полягає в економічних зв'язках не тільки всередині регіону, а й за його межами.

Результати проведених автором попередніх досліджень з визначення сутності сталого економічного розвитку та наявні дослідження з визначення основних складових регіонального економічного розвитку становлять підґрунтя для розробки сучасних практик стратегічного управління регіональним економічним розвитком, що буде темою подальших наукових розвідок.

Література

1. Бобровська О. Ю., Крушельницька Т. А., Латинін М. А. Потенціал розвитку територій: методологічні засади формування і нарощення: монографія; за заг. ред. д. держ. упр., проф. О. Ю. Бобровської. Дніпро: ДРІДУ НАДУ. 2017. 362 с.
2. Гладинець Н. Ю., Ряшко, Н. В. Теоретичні основи інвестиційно-інноваційних процесів розвитку територій. Економічний простір. 2021. № 169, С. 56-60.
3. Гоблик В. Конкурентоспроможність економіки регіону та регіональний розвиток. Економіка та суспільство. 2023. № 47, С. 17-20.
4. Дзямулич М., Шматковська Т. Вплив сучасних інформаційних систем і технологій на формування цифрової економіки. Економічний форум. 2022. №2. С. 3-8.
5. Жовнірчик Я. Ф., Мряченко О. Л. Теоретичні засади забезпечення розвитку регіонів сучасної України в умовах глобальних викликів і загроз. Публічне управління та регіональний розвиток. 2022. № 17, С. 718 - 745.
6. Іванов С. В. Нова модель розвитку регіонів України в умовах глобалізації світової транспортної системи: монографія. 2018. 262 с.
7. Каленюк І.С., Унінець І.М. Екосистема смарт-економіки в глобальному середовищі. Стратегія економічного розвитку України. 2021. № 49. С. 5-20.
8. Кіш Г. В. Стратегічне планування як інструмент управління національної

- економіки. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2015. №1 (45). С. 73–77.
9. Кіш Г. В. Чинники регіонального розвитку та їх стратегічне управління. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2022. № 1 (124). С. 112–115.
10. Кривенко К., Савчук, О. Політична економіка: навч. посіб. КНЕУ. 2019. 508 с.
11. Мельник А.Ф., Підгаєць С.В. Державно-приватне партнерство в системі інститутів національної економіки: механізми розвитку: монографія. Тернопіль: ТНЕУ. 2017. 279 с
12. Нечипоренко О.М., Носенко Ю.М., Сінельник Л.М. Потенційні напрями фінансового стимулювання розвитку науково-інноваційних кластерів. Економіка АПК. 2021. №10. С. 61-71.
13. Семенов В. Ф. Регіональна економіка: навч. посіб. Київ : Леся. 2008. 595 с.
14. Сталій розвиток – ХХІ століття: управління, технології, моделі: кол. монографія / [Аверкина М. Ф., Андрєєва Н. М., Балджи М. Д., Веклич О. О. та ін.]; за наук. ред. проф. Хлобистова Є. В.; НАН України, ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»; НТТУ «Київський політехнічний інститут»; Вища економіко-гуманітарна школа; Міжнародна асоціація сталого розвитку. Черкаси: вид-во. Чабаненко Ю. А. 2014. 540 с.
15. Тесленко Т.В. Інформаційна (цифрова) економіка як чинник конкурентоспроможності в умовах адаптації до змін. Humanities studies. 2021. № 8. С. 57-69.
16. Хаустова В.Є., Решетняк О.І., Зінченко В.А., Криванич М.В. Інтегральна оцінка освітньої, наукової й інноваційної діяльності та дослідження їх впливу на економічний розвиток України. Бізнес Інформ. 2021. №12. С. 114-123.

References

1. Bobrovska, O. Y., Krushelnytska, T. A., and Latynin M. A. (2017), Potentsial

rozvytku terytorii: metodolohichni zasady formuvannia i naroshchennia [The development potential of the territory: methodological foundations of formation and expansion], DRIDU NADU, Dnipro, Ukraine.

2. Hladynets, N., and, Ryashko, N. (2021), “Theoretical framework for investment and innovation processes of territorial development”, *Ekonomichnyy prostir*, vol. 169, pp. 56 - 60.
3. Hoblyk, V. (2023), “ Competitiveness of the region's economy and regional development”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 47, pp. 17-20.
4. Dzjamulych, M., and Shmatkovsjka, T. (2022), “ The influence of modern information systems and technologies on the formation of the digital economy”, *Ekonomichnyj forum*, vol. 2, pp. 3-8.
5. Zhovnirchyk, Y. and Mriachenko, O. (2022), “Theoretical principles of ensuring the development of the regions of modern Ukraine in the conditions of global challenges and threats”, *Public Administration and Regional Development*, vol. 17, pp. 718 – 745.
6. Ivanov, S. V. (2018), *Nova model rozvytku rehioniv Ukrainy v umovakh hlobalizatsii svitovoi transportnoi systemy* [New model of development of regions of Ukraine in the conditions of globalization of the world transport system], Dominanta Print, Dnipro, Ukraine.
7. Kalenjuk, I. S. And, Uninecj, I. M. (2021), “ Ecosystem of smart economy in the global environment ”, *Strateghija ekonomichnogho rozvytku Ukrajiny*, vol. 49, pp. 5-20.
8. Kish, H. V (2022), “Factors of regional development and their strategic management”, *Derzhava ta rehiony Serii: Ekonomika ta pidpryiemnytstvo*, vol. 1 (124), pp. 112–115.
9. Kish, H. V. (2015), "Strategic planning as a tool for managing national economy", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Ekonomika*, vol. 1 (45), pp. 73-77.
10. Kryvenko, K. And, Savchuk, O. (2019), *Politychna ekonomika* [Political economy], KNEU, Kyiv, Ukraine.
11. Mel'nyk, A.F. and, Pidhaiets', S.V. (2017), “Derzhavno-pryvatne partnerstvo

v systemi instytutiv natsional'noi ekonomiky: mekhanizmy rozvytku” [Public-private partnership in the system of institutions of the national economy: mechanisms of development], TNEU, Ternopil', Ukraine.

12. Nechyporenko, O. M., Nosenko, J. M. and Sinel'nyk, L. M. (2021), “Potential directions of financial stimulation of the development of scientific and innovative clusters”, *Ekonomika APK*, vol. 10, pp. 61-71.
13. Semenov, V. F. (2008), *Rehionalna ekonomika [Regional Economy]*, Lesia, Kyiv, Ukraine.
14. Averkyna, M. F., Andrieieva, N. M., Baldzhy, M. D. and Veklych, O. O. (2014), *Stalyi rozvytok – XXI stolittia: upravlinnia, tekhnolohii, modeli [Sustainable development - XXI century: management, technology, models]*, Chabanenko, Yu. A., Cherkasy, Ukraine.
15. Teslenko, T. V. (2021), “ Information (digital) economy as a factor of competitiveness in conditions of adaptation to changes ”, *Humanities studies*, vol. 8, pp. 57-69.
16. Khaustova, V. J., Reshetnjak, O. I., Zinchenko, V. A. and Kryvanych, M.V. (2021), “ Integral assessment of educational, scientific and innovative activities and research of their impact on the economic development of Ukraine”, *Biznes Inform*, vol. 12, pp. 114-123.

Стаття надійшла до редакції 24.11.2023 р.